Dayyenu: A Fresh Approach

כמה מעלות טובות למקום עלינו

1)	אלו הוציאנו ממצרים ולא עשה בהם שפטים	דיינו
2)	אלו עשה בהם שפטים ולא עשה באלוהיהם	דיינו
3)	אלו עשה באלוהיהם ולא הרג את בכוריהם	דיינו
4)	אלו הרג את בכוריהם ולא נתן לנו את ממונם	דיינו
5)	אלו נתן לנו את ממונם ולא קרע לנו את הים	דיינו
6)	אלו קרע לנו את הים ולא העבירנו בתוכו בחרבה	דיינו
7)	אלו העברנו בתוכו בחרבה ולא שקע צרינו בתוכו	דיינו
8)	אלו שקע צרינו בתוכו, ולא סיפק צרכינו במדבר ארבעים שנה	דיינו
9)	אלו סיפק צרכינו במדבר ארבעים שנה ולא האכילנו את המן	דיינו
10)	אלו האכילנו את המן ולא נתן לנו את השבת	דיינו
11)	אלו נתן לנו את השבת ולא קרבנו לפני הר סיני	דיינו
12)	אלו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה	דיינו
13)	אלו נתן לנו את התורה ולא הכניסנו לארץ ישראל	דיינו
14)	אלו הכניסנו לארץ ישראל ולא בנה לנו את בית הבחירה	דיינו.

על אחת כמה וכמה טובה כפולה ומכופלת למקום עלינו

He brought us out of Egypt,	הוציאנו ממצרים
And visited judgment upon the Egyptians,	עשה בהם שפטים
Cast down their idols,	עשה באלהיהם
And slew their first born,	הרג את בכוריהם
Gave us their money,	נתן לנו את ממונם
And parted the sea for us,	קרע לנו את הים
Let us walk the dry sea bed,	העבירנו בתוכו בחרבה
And drowned our pursuers,	שקע צרינו בתוכו
Kept us alive forty years in the wilderness,	ספק צרכינו במדבר ארבעים שנה
And fed us with *Mahn*,	האכילנו את המן
Gave us the *Shabbat*,	נתן לנו את השבת
And brought us close to *Har Sinai*,	קרבנו לפני הר סיני
And gave us the *Torah*,	נתן לנו את התורה
And brought us into *Eretz Yisra'el*,	הכניסנו לארץ ישראל
And there built the *Chosen House*	בנה לנו את בית הבחירה
Where we might atone for our sins.	לכפר על כל עוונותינו

1) פסחים י:ה

(ה) רבן גמליאל היה אומר **כל שלא אמר שלשה דברים אלו בפסח, לא יצא ידי חובתו, ואלו הן, פסח, מצה, ומרור.**
פסח, על שום שפסח המקום על בתי אבותינו במצרים.
מצה, על שום שנגאלו אבותינו ממצרים.
מרור, על שום שמררו המצרים את חיי אבותינו במצרים.

2) סוכה ה:א,ב, ד

(א) ...אמרו, כל מי שלא ראה שמחת בית השואבה, לא ראה שמחה מימיו: (ב) במוצאי יום טוב הראשון של חג, ירדו לעזרת נשים, ומתקנין שם תקון גדול (ד) חסידים ואנשי מעשה היו מרקדים לפניהם באבוקות של אור שבידיהן, ואומרים לפניהן דברי שירות ותשבחות. והלוים בכנורות ובנבלים ובמצלתים ובחצוצרות ובכלי שיר בלא מספר, **על חמש עשרה מעלות היורדות מעזרת ישראל לעזרת נשים, כנגד חמשה עשר שיר המעלות שבתהלים, שעליהן לויים עומדין בכלי שיר ואומרים שירה.** ועמדו שני כהנים בשער העליון שיורד מעזרת ישראל לעזרת נשים, ושתי חצוצרות בידיהן. קרא הגבר, תקעו והריעו ותקעו. הגיעו למעלה עשירית, תקעו והריעו ותקעו. הגיעו לעזרה, תקעו והריעו ותקעו. היו תוקעין והולכין, עד שמגיעין לשער היוצא מזרח. הגיעו לשער היוצא ממזרח, הפכו פניהן למערב, ואמרו, אבותינו שהיו במקום הזה אחוריהם אל היכל ה' ופניהם קדמה, והמה משתחוים קדמה לשמש, ואנו ליה עינינו. רבי יהודה אומר, היו שונין ואומרין, אנו ליה, וליה עינינו:

*There were 15 steps (**מעלות**) that descended from the men's courtyard to the women's courtyard…*

3) פסחים י:ו

וחותם בגאולה. רבי טרפון אומר: אשר גאלנו וגאל את אבותינו ממצרים, ולא היה חותם. רבי עקיבא אומר: כן ה' אלהינו ואלהי אבותינו יגיענו למועדים ולרגלים אחרים הבאים לקראתנו לשלום, שמחים בבנין עירך וששים בעבודתך ונאכל שם מן הפסחים ומן הזבחים כו', עד ברוך אתה ה' גאל ישראל.

R. Akiva added a prayer that the future should mirror the glorious past

4) מכות כד.

שוב פעם אחת היו עולין לירושלים, כיון שהגיעו להר הצופים קרעו בגדיהם. כיון שהגיעו להר הבית, ראו שועל שיצא מבית קדשי הקדשים, התחילו הן בוכין ור״ע מצחק. אמרו לו: מפני מה אתה מצחק? אמר להם: מפני מה אתם בוכים? אמרו לו, מקום שכתוב בו: והזר הקרב יומת ועכשיו שועלים הלכו בו ולא נבכה? אמר להן: לכך אני מצחק, דכתיב: ואעידה לי עדים נאמנים את אוריה הכהן ואת זכריה בן יברכיהו, וכי מה ענין אוריה אצל זכריה? אוריה במקדש ראשון וזכריה במקדש שני אלא, תלה הכתוב נבואתו של זכריה בנבואתו של אוריה, באוריה כתיב: לכן בגללכם ציון שדה תחרש בזכריה כתיב: עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלם, עד שלא נתקיימה נבואתו של אוריה הייתי מתיירא שלא תתקיים נבואתו של זכריה, עכשיו שנתקיימה נבואתו של אוריה בידוע שנבואתו של זכריה מתקיימת. בלשון הזה אמרו לו: עקיבא, ניחמתנו עקיבא, ניחמתנו

Once again they were coming up to Jerusalem together, and just as they came to Mount Scopus they saw a fox emerging from the Holy of Holies. They fell a-weeping and R. Akiba seemed merry. Wherefore, said they to him, are you merry? Said he: Wherefore are you weeping? Said they to him: A place of which it was once said, And the common man that draweth nigh shall be put to death, is now become the haunt of foxes, and should we not weep? Said he to them: Therefore am I merry; for it is written, *And I will take to Me faithful witnesses to record, Uriah the priest and Zechariah the Son of Jeberechiah*. Now what connection has this Uriah the priest with Zechariah? Uriah lived during the times of the first Temple, while [the other,] Zechariah lived [and prophesied] during the second Temple; but Holy-Writ linked the [later] prophecy of Zechariah with the [earlier] prophecy of Uriah, In the [earlier] prophecy [in the days] of Uriah it is written, *Therefore shall Zion for your sake be ploughed as a field* etc. In Zechariah it is written, *Thus saith the Lord of Hosts, There shall yet old men a`nd old women sit in the broad places of Jerusalem*, so long as Uriah's [threatening] prophecy had not had its fulfilment, I had misgivings lest Zechariah's prophecy might not be fulfilled; now that Uriah's prophecy has been [literally] fulfilled, it is quite certain that Zechariah's prophecy also is to find its literal fulfilment. Said they to him: Akiba, you have comforted us! Akiba, you have comforted us!

מרור	*מצה*	*פסח*
הוציאנו ממצרים	קרע לנו את הים	נתן לנו את השבת
עשה בהם שפטים	העבירנו בתוכו בחרבה	קרבנו לפני הר סיני
עשה באלהיהם	שקע צרינו בתוכו	נתן לנו את התורה
הרג את בכוריהם	ספק צרכנו במדבר מ' שנה	הכניסנו לארץ ישראל
נתן לנו את ממונם	האכילנו את המן	בנה לנו את בית הבחירה

חדשים בכל יום...

Dayyenu: A Fresher Approach

ברכות כח:

תנו רבנן: שמעון הפקולי הסדיר שמונה עשרה ברכות לפני רבן גמליאל על הסדר ביבנה.
אמר להם רבן גמליאל לחכמים: כלום יש אדם שיודע לתקן ברכת המינים?
עמד שמואל הקטן ותקנה, לשנה אחרת שכחה...

א' מנוסחי התפילה מתוך הגניזה

1) ברוך אתה ה' אלהינו ואלהי אבותינו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב האל הגדול הגבור והנורא אל עליון קונה שמים וארץ מגנינו ומגן אבותינו מבטחינו בכל דור ודור ברוך אתה ה' מגן אברהם
2) אתה גבור משפיל גאים חזק ומדין עריצים חי עולמים מקים מתים משיב הרוח ומוריד הטל מכלכל חיים מחיה המתים כהרף עין ישועה לנו תצמיח ברוך אתה ה' מחיה המתים
3) קדוש אתה ונורא שמך ואין אלוה מבלעדיך ברוך אתה ה' האל הקדוש
4) חנינו אבינו דיעה מאתך ובינה והשכל מתורתך ברוך אתה ה' חונן הדעת
5) השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם ברוך אתה ה' הרוצה בתשובה
6) סלח לנו אבינו כי חטאנו לך מחה והעבר פשעינו מנגד עיניך כי רבים רחמיך ברוך אתה ה' המרבה לסלוח
7) ראה בענינו וריבה ריבנו וגאלנו למען שמך ברוך אתה ה' גואל ישראל
8) רפאינו ה' אלהינו ממכאוב לבנו ויגון ואנחה העבר ממנו והעלה רפואה למכותינו ברוך אתה ה' רופא חולי עמו ישראל
9) ברך עלינו ה' אלהינו את השנה הזאת לטובה בכל מיני תבואתה וקרב מהרה שנת קץ גאולתנו ותן טל ומטר על פני האדמה ושבע עולם מאוצרות טובך ותן ברכה במעשה ידינו ברוך אתה ה' מברך השנים
10) תקע בשופר גדול לחירותינו ושא נס לקבץ גאליותינו ברוך אתה ה' מקבץ נדחי עמו ישראל
11) השיבה שופטינו כבראשונה ויועצינו כבתחילה ומלוך עלינו אתה לבדך ברוך אתה ה' אוהב משפט
12) **למשומדים אל תהי תקוה ומלכות זדון מהרה תעקר בימינו והנצרים והמינים כרגע יאבדו ימחו מספר החיים ועם צדיקים אל יכתבו ברוך אתה ה' מכניע זדים**
13) על גירי הצדק יהמו רחמיך ותן לנו שכר טוב עם עושי רצונך ברוך אתה ה' מבטוח לצדיקים
14) רחם ה' אלהינו ברחמיך הרבים על ישראל עמך ועל ירושלם עירך ועל ציון משכן כבודך ועל היכלך ועל מעונך ועל מלכות בית דויד משיח צדקך ברוך אתה ה' אלהי דוד בונה ירושלים
15) שמע ה' אלהינו בקול תפלתינו ורחם עלינו כי אל חנון ורחום אתה ברוך אתה ה' שומע תפלה
16) רצה ה' אלהינו ושכון בציון ויעבדוך עבדיך בירושלם ברוך אתה ה' שאותך ביראה נעבוד
17) מודים אנחנו לך אתה הוא ה' אלהינו ואלהי אבותינו על כל הטובות החסד והרחמים שגמלתנו ושעשיתה עמנו ועם אבותינו מלפנינו ואם אמרנו מטה רגלנו חסדך ה' יסעדינו ברוך אתה ה' הטוב לך להודות
18) שים שלומך על ישראל עמך ועל עירך ועל נחלתך וברכנו כולנו כאחד ברוך אתה ה' עושה השלום